

## Félmillió magyar él Nyugat-Európában. Jó ez nekünk?

2019. június – Szepesi Balázs

*2018-ben körülbelül fél millió magyar állampolgár élt és dolgozott legálisan az Európai Unióban – ez sok ahhoz képest, amit megszoktunk, a hasonló sorsú országokhoz képest pedig kevés. A számok kezdenek beállni. Milyen jövő körvonalazódik ebből, hogyan éljünk azzal, hogy egyik legfőbb exportcikkünk a munkaerő?*

2018-ban 365 ezerrel több magyar állampolgár él az EU többi országában, mint 2010-ben éve. 2011-ben a devizahiteles válság csúcspontján nyílt meg számunkra Németország, Ausztria és sok másik uniós ország munkaerőpiaca. Innentől számíthatjuk azt a korszakot, amikor a munkavállalók számára megszűntek az országhatárok, beléptünk a határtalan munka korába.

Ebben a korban akkor fog valaki itthon élni és dolgozni, ha nem kínálnak neki jobb lehetőségeket valahol máshol. Nemzetközi porondon kell versenyezni a munkavállalókért. Sok területen máshogyan kell szerveznie magát az államnak, máshogyan kell gondolkoznunk arról, hogy mit jelent magyarnak lenni. Mi történik? Hogyan hat ránk mindez? Mit kezdünk ezzel a helyzettel?

Az Összkép a magyar társadalom és gazdaság működéséről szóló elemzések magazinja. [Iratkozz fel hírlevelünkre](#), [kövess minket](#), ha szeretnéd mélyebben megérteni, hogyan működik Magyarország.



Simpla Kafeehaus, Berlin – Forrás:kocsmaturista.hu

## Hányan költöztek külföldre?

Az [Eurostat adatai](#) szerint 478 ezer magyar állampolgár élt az EU-ban és az EU-n kívüli nyugat-európai országokban 2018 elején. Háromnegyedük három fő országban élt: Németországban (40%), az Egyesült Királyságban (21%) és Ausztriában (16%). A KSH Demográfiai Riportja szerint az egész világon 637 ezer Magyarországról elszármazott ember él.

Részletes nemzetközi összehasonlításra nyílik lehetőség, ha vizsgálódásunkat az EU-ban élő 15-64 évesekre korlátozzuk, mert ebben a körben [évente gyűjt adatokat az Eurostat](#). A főbb eredmények a következők:

- Két és félszeresére nőtt az Unió nyugati országaiban élő magyar állampolgárok száma 10 év alatt.
- A külföldön élők növekedése a 2010-es évek elején volt gyors, az elmúlt években jelentősen lelassult.
- Az EU más országaiba költözött 360 ezer 15-64 éves magyar állampolgár az itthon élő hasonló korúak 6,5 millió 6 százaléka.

A lakosság hat százaléka annyi, mint négy magyar nagyváros (Szeged, Miskolc, Pécs és Győr) együttes lakossága az ország egészéhez képest.

### Az EU keleti tagállamainak az EU más országaiban élő 15-24 évesek száma és aránya

	Más EU országban élő 15-64 évesek száma				Más EU országban élő 15-64 évesek aránya az otthon élő hasonló korosztály százalékában (2018)
	2009	2018	Változás		
			2009 és 2018 között	2015 és 2018 között	
Bulgária	358,3	647,9	181%	134%	14%
Csehország	142,7	168,6	118%	120%	2%
Észtország	37,5	72,2	193%	119%	9%
Horvátország	302,6	299,4	99%	111%	11%
Lettország	56,6	160,1	283%	102%	13%
Litvánia	153,3	278,5	182%	106%	15%
Magyarország	144,8	360,3	249%	117%	6%
Lengyelország	1 263,7	2 609,8	207%	142%	10%
Románia	1 670,4	3 115,8	187%	131%	24%
Szlovénia	48,9	52,9	108%	138%	4%
Szlovákia	230,0	282,9	123%	102%	8%
Összesen	4 408,8	8 048,4	183%	130%	12%

Forrás: Eurostat (adatok: [itt](#) és [itt](#) és [itt](#))

Soknak tűnik ez a hat százalék, azonban így is a leginkább otthon maradt nemzetek közé tartozunk. A nyugatra költözötték aránya fele annyi, mint a régiós átlag. Csak Csehországban és Szlovéniában maradtak arányában többen otthon, mint nálunk.

Romániában négy otthon maradt aktív korúra jut egy ember, aki másik EU országba költözött. Litvániában és Bulgáriában heted annyian vannak külföldön, mint otthon az aktív korosztályból. 2018-ban több mint 8 millió közép-kelet európai 15-64 évest talált az Unió más országaiban az Európai Munkaerő Felvétel.

Ha rajtunk egy felesnyit ütött a történet, Romániának egy bő vizespohárnyi jutott a pálinkából.

## **Kik és hova mentek, meddig maradnak, mennyit keresnek?**

Az elemzések szerint a külföldre költözők egyik markáns csoportja azért indult neki, mert itthon nem nagyon akadt olyan munka, amiből a családját el tudná tartani, hitelét vagy albérletét fizetni tudná. Takarítanak, segédmunkások, éttermekben dolgoznak.

Sokan nem a nyomor miatt vágtak bele, hanem azért, mert a megnyíló munkaerőpiac itthon elképzelhetetlen lehetőségeket nyitott meg nekik. Ők a Nyugat-Európában tárt karokkal várt programozók, orvosok, mozdonyvezetők.

Hasonlóan alakul, honnan költöznek ki az emberek. Egyrészt sokan keresik a külföldi lehetőségeket a szegény környékekről: az egykori bányavidékekről, ipari központokból, nehéz helyzetű kisvárosokból, mindentől messzi falvakból. Végül is nem olyan nagy a különbség, hogy Pestig, Győrig vagy pár száz kilométerrel nyugatabbra megy az ember a megélhetésért – így is, úgy is messze van. Másrészt a főváros és más gazdag vidékek képzett, stabil háttérű fiataljait mozdítja meg a tapasztalatszerzés, a jobb élet lehetősége.

A fiatalok között általában is több a külföldre költöző – a 40 év alatti nekiindulók aránya kétszer akkora, mint az idősebbeké. A [fiatalok harmada-fele úgy nyilatkozik](#), hogy ki akarja próbálni a külföldi életet – ez az arány azonban bármilyen magasnak tűnik, alacsonyabb, mint Európa más országaiban.

A [2016-os kis népszámlálás](#) eredményei szerint a tartósan külföldön élők közt jóval többen vannak a felsőfokú végzettségűek, mint az itthon élők esetében. Az ideiglenesen külföldön lévők közt pedig legtöbben szakmunkások.

A kivándorlás az esetek jelentős részében nem végleges. [2018-ban](#) 20.000-en költöztek hivatalosan haza. A 2016. évi kis népszámlálás során 242 ezer olyan Magyarországon élő embert írtak össze, aki legalább egy évet élt már másik országban. A külföldre készülők közül pedig 14%-a gondolta azt, hogy nem fog hazatérni. 46% két évnél hosszabb időt tervezett kint tölteni, a fennmaradó 40% legfeljebb két évet akart külföldön dolgozni.



A Délibáb Bécsi Magyar Kultúregyesület Hetedik nemzetközi néptánc találkozója - Forrás: wukv.at

A nyugatra indulók között megkülönböztethetjük az ingázókat, a vendégmunkásokat, a szerencsét próbálókat és a kiköltözőket.

- Az ország északnyugati részén nem a kiköltözés, hanem az ingázás a meghatározó. Az osztrák hatóságok 39 ezer ingázót regisztráltak 2018-ban, Burgerlandban már minden hetedik munkavállaló magyar.
- Vannak, - főleg a szegényebbek - akik vendégmunkásként élnek külföldön. A családot hátrahagyják, a pénzt hazaadják vagy félreteszik, hogy kijöjjön belőle az álmodott lakás vagy kocsis. Maradnak, amíg kell, amíg megéri, de nem ott vannak otthon, ahol dolgoznak.
- A jobb módúak és a fiatalok a tapasztalatszerzés, a karrier miatt indulnak a nyugati nagyvárosok felé. Nem országból országba költöznek, hanem a szürkének és szűknek talált otthonukból a pezsgőbb, ígéretesebb nagyvárosba. A globális nomádok életének nagy fordulópontja a családalapítás. Kihagyják ezt, külföldön rendezkednek be vagy hazaköltöznek, ahogy jön a gyerek.
- Vannak, akik végleg elmennek. Összepakolják az életüket, új helyen teremtenek otthont maguknak.

A vándorélet, a kiköltözés fő motivációja a pénz. Ezzel kapcsolatban nehéz pontos adatokat találni. Úgy tűnik, Európában több mint kétszer annyit kereshet egy magyar, mint itthon, ami körülbelül harmadával ér többet, mint a hazai átlagfizetés. Persze a matek helyzetről helyzetre más és más.

A [G7 a Német Munkaügyi Hivatal adatai alapján](#) arra jutott, hogy Németországban dolgozó magyarok bruttó bére harmadával többet ér, mint az itthoni átlagos fizetés. Az ottani és az itteni élet költségeit

figyelembe véve 389 ezer forintot ér az a pénz, amit havonta kerestek ott honfitársaink, míg az itthoni fizetések átlaga 297 ezer forint volt 2017-ben. Egy [másik cikkük](#) pontosan ilyen arányú különbségeket talált az osztrák kormány 2014-es adatai alapján.

Sokan hazaküldik a pénzt, ami nem kell a megélhetéshez, vagy félrelakják a hazatérés utáni időkre. A külföldön megkeresett, itthon elköltött pénz a háztartások kiadásának 4-5 százalékát teheti ki.

[Az MNB kutatóinak](#) elemzése szerint az átmenetileg külföldön élő magyar munkavállalók munkajövedelmei (aminek egy részét nyilvánvalóan ott költik el, ahol dolgoznak) 3,5 milliárd eurót tettek ki 2016-ban. A tartósan külföldön élő háztartások pedig 700 millió eurót utaltak haza.

## Lassan kialakul a határok nélküli élet

Az adatok arra utalnak, hogy lassan beáll a külföldön élő magyarok száma. A [népmozgalmi statisztikák](#) már több hazaérkezőt látnak, mint ahányan nekiindulnak. A nagy fogadó országok összeírásai is azt mutatják, hogy csillapodik a Magyarországról érkezők számának növekedése.

Ezek persze csak a hivatalos számok, nem tudjuk az állam számára láthatatlan emberek száma, haza- és kiköltözése hogyan alakul. Azt sem tudjuk, mi történik a következő években. Lehet, hogy a hazai bérek növekedése, a gyerekvállalási támogatások bevezetése, a brexit vonzóbbá teszi az itthoni életet. Az is lehet, hogy az ingatlanárak növekedése és a német gazdaság munkaerőisége meglódítja a kiköltözési kedvet.

Valószínű, hogy a Nyugat-Európában élő magyarok számának drámai növekedése lassan megáll. Ez nem jelenti azt, hogy ezzel vége a történetnek. Ha kint nem kell a munkaerő vagy itthon nőnek a bérek, többen jönnek haza. Ha nálunk nehezebb az élet, vagy Nyugat-Európa munkaerőigénye nő, többen költöznek ki. Sok fiatal elmegy szerencsét próbálni, sokan hazajönnek a család miatt vagy, mert eléri a nyugdíjas kort. Valaki visszaköltözik, mert összejött a pénz, amit meg kell keresni vagy mert nem sikerült a messzi kaland. Más meg elfogadja a külföldi munkalehetőséget, mert megszorult itthon. Külön harc folyik majd a programozókért, az orvosokért, a kőművesekért. A határok eltűntek, áramolni fognak az emberek ide-oda.

## Boldog, szomorú dal

Átnézve a témáról szóló sajtócikkeket, feszült és szomorú hangulatot találunk. Elfogyó nemzet, a kiköltözők vívódásai, az itthoni viszonyok kritikája és a jövővel kapcsolatos aggodalom árad a szövegekből.

Pedig pontosan az történik, amit akartunk, amit akarunk. 15 éve, az Uniós csatlakozásról szóló népszavazás igenjei mögött erős volt az az érv, hogy a határok lebontása azt is jelenti, hogy el lehet menni nyugatra dolgozni – legálisan, mindenféle engedélyeztetési procedúrák nélkül. Az

[Eurobarometer 2018. novemberi felmérése](#) szerint a magyar lakosság 81 százaléka támogatja, hogy az EU-n belül mindenki ott élhessen, dolgozhasson, tanulhasson és vállalkozhasson, ahol akar.

Sokkolta az országot, hogy kevesebb, mint egy évtized alatt százezrek indultak meg nyugatra. Pedig ez igen kevés, ahhoz képest, ami a többi régióbeli országban történt. Meg kell tanulnunk együtt élni azzal, hogy a munkero-áramlás célállomása nem csak valamelyik sikeres magyar nagyváros vagy Budapest lehet. Olyan közel van Frankfurt meg London, hogy vidék lett az egész ország.

A munkaerő hazai áramlásáról 'Térképen: az ingázók három Magyarországa' címmel írtunk korábban az Összképben – [a cikket itt találod](#). Egy másik cikkünk ([itt találod](#)) a kistérségek demográfiai helyzetének változásáról mutat térképeket.



Élelmiszerbolt Londonban – Forrás: wemagazin.com

Az európai munkaerőpiacok megnyitása előtt is magasabbak voltak a nyugati bérek, mint az itthoniak. Magyarország még mindig szegényebb és rosszabbul szervezett, mint Nyugat-Európa. Gazdaságunk nagy része onnan irányított értékláncokba betagozódva működik. Ezek alapvető tények.

Nem egy-két rossz lépés következményei, nem egy csoport vagy réteg hibái. Ha így lenne, akkor korrigálhatnánk a rossz lépést, félreállíthatnánk azokat, akik miatt nem élünk elég jól. Normális kerékvágásba kerülhetnek a dolgok, csak törjön meg az átok. Azonban nincs átok: nézzünk rá a térképre, gondoljuk át a történelmet. Helyünkön vagyunk a többi közép-európai országgal együtt.

Pont azért akartuk és akarjuk megnyitni a határokat, mert ez teremt meg a lehetőséget és kényszert arra, hogy képesek legyünk a nyugatihoz mérhető jólétet biztosító viszonyokat kialakítani itthon.

Mindezt részletesen elemeztük az Összkép eddigi írásaiban. [Alacsonyabbak a bérek, mint Németországban. Vállalkozásaink erősödnek, de gyengék. Cégeink nagyban függenek a külföldi nagyvállalatok döntéseitől](#), gazdaságunk működése olyan, hogy [nagyot csaphatnak rajtunk a válságok](#). Ne menjünk vissza [Mohácsig](#) - a [második világháború előtti időszakban bénítóak voltak a társadalmi feszültségek](#). Az igazi tragédiák pedig ezután jöttek: a [háború és a kommunizmus lényegében letarolta az országot. 30 éve lett mindennek vége](#), azóta [szervezi újra magát az ország](#). [Jobban élünk, mint bármikor](#), már [van okunk a reményre](#), azonban a rendszerváltás óta eltelt időszak [válsággal indult és utána sem ment minden úgy, ahogy szeretttük volna](#). A [vállalkozó szellem széllal szemben küzd, nem úgy működnek az iskolák, ahogy szeretnénk, az értelmiségünk saját kardjába dőlt, a média elvesztette közbeszéd-szervező képességét](#). Ilyen egy diktatúra után magát újraszervező ország egy fejlett régió peremvidékén. Ez így normális.

Nem jön a varázsütés. Lépésről lépésre, a kínálkozó lehetőségeket kihasználva, a válságokat kibekelve léphetünk előre. Szívós munkával kell önmagunk korlátain átlépnünk, egyben maradnunk akkor is, amikor enyhülést hoz a szétesés. Okosan kell együtt élnünk a nálunk erősebbekkel, hol megegyezve, hol konfliktust vállalva. Célokot kell találnunk, jobban össze kell szednünk, amink van, ha előbbre szeretnénk lépni. A régi paraszti kódot kell elővenni a dszentri habitus helyett.

## Európába, de mindahányan

Munkavállalóként az ember a szabad mozgás előnyeit érzi. Ha jobb életet ígér a külföldi élet, kiköltözik. A nyugaton munkavállalók pótlása, hazacsábítása érdekében emelkedni fognak a bérek. Fogyasztóként gondot okozhat, hogy az ember nem talál kőművest, külföldön veszi fel a telefont az orvosa. Sok szolgáltatás át fog alakulni, meg is fog drágulni.

Nagy feladat előtt az országot szervező vállalkozások, intézmények állnak. A cégeknek, ki kell termelniük az emelkedő béreket. Az államnak is emelnie kell a béreket. Annyit kell fizetni a kőművesnek, az orvosnak, hogy megérje neki itthon maradni. Ez akkor lehetséges, ha jobban szervezzük az építkezéseket és a kórházakat vagy emelkednek az árak és az adóbevételek.

Eközben a külföldet megjárt, vagy a kiköltözésen gondolkozó emberek magasabb színvonalú szolgáltatásokat várnak el – olyanokat, amelyeket a gazdagabb nyugat európai államokban tapasztaltak. Miközben gyakran kevesebb és tapasztalatlanabb ember látja el egy cégnél ugyanazt a feladatot, kevesebb aktív ember adójából kell finanszírozni az államot.

Egyenként, családonként már könnyű révbe érni a gazdag nyugaton. A feladat nagy része azonban még vissza van. Sokat kell dolgozni azért, hogy a határok megszűnése ne gyengítse meg intézményeinket és kultúránkat, hogy a révbeérés nemzetként is sikerülhessen.

Milyen kihívások és feladatok következnek mindebből? Ezzel foglalkozik majd cikkünk folytatása.

Ha érdekel a folytatás, [iratkozz fel hírlevelünkre!](#)

## Böngészni és olvasnivaló a „Félmillió magyar él Nyugat-Európában. Jó ez nekünk?” című cikkhez

### Adatok

Az Eurostat adatai az EU országokban élő élő magyar állampolgárok számáról (2018) – [Kattints ide!](#)

Az Eurostat adatai a más EU országban élő 15-64 évesekről (2018) – [kattints ide!](#)

ENSz adatok a nemzetközi migrációról (2017) – [kattints ide!](#)

### Statisztikai áttekintések

A KSH adatai 2018 évi népmozgalomról – [Kattints ide!](#)

Demográfiai Portré 2018, A KSH Népeségkutató Intézetének kiadványa – [kattints ide!](#)

A KSH számai a külföldi munkavállalási szándékról (Munkaröpiaci helyzetkép2014-18) (2018) – [kattints ide!](#)

A KSH áttekintése a mikrocenzus külföldi vándorlásra vonatkozó adatairól (2016) – [kattints ide!](#)

### Elemzések

Hárs Ágnes áttekintése a Társadalmi Riportjában (2018) – [kattints ide!](#)

A Miskolci egyetem kutatása Siskáné Szilasi Beáta és Halász Levente vezetésével a kivándorlásról (2018) – [kattints ide!](#)

Csugány Julianna és Kozák Anita elemzése a a külföldi munkavállalás északkeleti régiókra gyakorolt helyzetéről a Tér és Társadalomban (2018) – [kattints ide!](#)

A REMAINDER projekt összefoglalója az EU-n belüli migrációs folyamatokról (2018) – [Kattints ide!](#)

A Bruegel Intézet tanulmánya az EU-n belüli migrációról (2018) – [Kattints ide!](#)

Az EU Bizottság jelentése a munkaerő EU-n belüli vándorlásáról (2017) – [Kattints ide!](#)

Benk Szilárd és Gábor Péter MNB kutatók elemzése az Unión belüli munkaerő áramlásokról (2017) – [Kattints ide!](#)

Csontos Orsolya és Kóczyán Balázs elemzése a külföldön élő magyarok jövedelmeiről és folyó átutalásairól a Hitelintézeti Szemlében (2017) – [Kattints ide!](#)

Az IMF elemzése a Közép-Kelet európai kivándorlás gazdasági hatásairól (2016) – [Kattints ide!](#)

Lakatos Judit elemzése a külföldi munkavállalásról a Statisztikai szemlében (2014) – [Kattints Ide!](#)

### Hasznos cikkek a sajtóból

A Politico összefoglalója az Unión belüli migrációról (2019) – [Kattints ide!](#)

A G7 elemzése a Németországban élő magyarok számáról és jövedelméről (2019) – [Kattints ide!](#)

A G7 áttekintése a magyar munkavállalók ausztriai szerepéről (2019) – [Kattints ide!](#)

Az Abcúg cikke a Mit tudunk a kivándorlásról? című könyvről (2019)- [Kattints ide!](#)

Az Összkép elemzése a fiatalok külföldre költözési terveiről (2018) – [Kattints Ide!](#)

A Portfolió összefoglalója a külföldön élők számáról (2018) – [Kattints ide!](#)

Az Index áttekintése a kivándorlásról, külföldi munkavállalásról (2018) – [Kattints ide!](#)